

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาการขาดสารไอโอดีนของเด็กปฐมวัยเป็นปัญหาที่รุนแรงเพิ่มขึ้นการขาดสารไอโอดีนมีผลต่อสุขภาพของเด็กเช่น เป็นโรคคอพอก เนื่องจากไอโอดีนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับธัยรอยด์ฮอร์โมน เมื่อขาดไอโอดีนต่อมธัยรอยด์ซึ่งมีหน้าที่สร้างธัยรอยด์ฮอร์โมนจึงมีขนาดโตขึ้น ซึ่งเรียกทั่วไปว่าคอพอก (Endemic goiter) (Melse-Boonstra and Jaiswal, 2010) ซึ่งที่จริงแล้วเป็นการปรับตัวเพื่อต่อสู้กับการขาดสารไอโอดีนนั่นเอง แต่การขาดสารไอโอดีนยังทำให้มีผลต่อการพัฒนาสมองของเด็ก ทำให้เกิดการเรียนรู้ช้า เซอร์ปัญญาต่ำ มีผลต่อการพัฒนาสมอง การขาดในระดับเล็กน้อยอาจไม่ทำให้เกิดความผิดปกติร่างกายอย่างชัดเจน แต่ยังคงมีผลต่อระดับเซรั่มปัญหาและหากขาดความรุนแรงอาจเป็นโรคเอื้อ (Endemic cretinism) ได้ โดยผู้ป่วยจะมีสติปัญญาต่ำ เป็นใบ้ ระบบประสาท - กล้ามเนื้อทำงานผิดปกติจนบางคนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้และผู้ป่วยบางคนจะมีรูปร่างเตี้ย แคระแกรน (Hamza et al., 2013) โดยปกติแล้วร่างกายต้องการไอโอดีนปริมาณเล็กน้อย แต่จำเป็นต้องกินทุกวัน หากได้รับไม่เพียงพอการสร้างธัยรอยด์ฮอร์โมนจะลดลงทำให้เป็น โรคขาดสารไอโอดีน เด็กทารกแรกเกิด - 5 ปี ต้องการไอโอดีน 90 ไมโครกรัม/วัน เด็กอายุ 6-12 ปี ต้องการไอโอดีน 120 ไมโครกรัม/วัน (WHO, 2007) โรคขาดสารไอโอดีนเป็นปัญหาสาธารณสุขด้านโภชนาการที่สำคัญซึ่งมีผลต่อสุขภาพและคุณภาพของประชาชนชาวไทย ในการแก้ไขปัญหาดขาดสารไอโอดีนกระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ผลักดันให้เด็กไทยเฉี่ยวฉลาด ต้องไม่ขาดไอโอดีน โดยใช้เกลือเสริมไอโอดีนเป็นมาตรการหลัก (ศักดาพริ่งลำภู, 2553)

การได้รับอาหารที่มีไอโอดีนเพียงพอในแต่ละวันก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก เพื่อเป็นการป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน่วยงานที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อม ด้าน ร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ให้เด็กในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น และโดยทั่วไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีหน้าที่จัดเตรียมอาหารกลางวันและอาหารว่างให้กับเด็กปฐมวัยด้วย จึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญมากต่อการป้องกันการขาดสารไอโอดีนของเด็กปฐมวัย ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสนใจจะศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดเตรียมสูตรอาหารเพื่อป้องกันการขาดสารไอโอดีนให้กับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงประเมินภาวะการขาดสารไอโอดีนสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครราชสีมา ประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประเมินปริมาณไอโอดีนในสูตรอาหารเพื่อป้องกันการขาดสารไอโอดีนสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนมีการรณรงค์เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้รับสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ประเมินภาวะการขาดไอโอดีนสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของการขาดไอโอดีนกับกลุ่มพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง
4. ประเมินความพึงพอใจในสูตรอาหารเสริมไอโอดีนที่จัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. หาแนวทางการจัดเตรียมสูตรอาหารเพื่อป้องกันการขาดไอโอดีนสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขอบเขตของการวิจัย

ข้อมูลการศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมไอโอดีนโดยการจัดเตรียมอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อป้องกันการขาดไอโอดีนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอเมืองและอำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นการสำรวจภาวะโภชนาการของสารไอโอดีนของเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 2 ปี ถึง 5 ปี จำนวน 419 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวม 12 ศูนย์ ได้แก่ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองยารักษ์ – ลำไผ่ จำนวน 26 คน 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลพุดซา จำนวน 23 คน 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลมะเกลือเก่า จำนวน 22 คน 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลมะเกลือใหม่ 5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุ่งสะแบง จำนวน 18 คน รวม 5 ศูนย์จากจังหวัดนครราชสีมา 6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาบัว จำนวน 68 คน 7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกระหมี่ จำนวน 54 คน รวม 2 ศูนย์จากจังหวัดสุรินทร์ 8) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนางเม็ง จำนวน 30 คน 9) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนอนุบาลตำบลโพหนอง จำนวน 48 คน 10) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหญ้าร้างกา จำนวน 28 คน รวม 3 ศูนย์จากจังหวัดชัยภูมิ 11) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านตลาดชัย จำนวน 65 คน และ 12) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หนองสองห้อง จำนวน 16 คน รวม 2 ศูนย์ จากจังหวัดบุรีรัมย์ โดยทำการเก็บปัสสาวะของกลุ่มตัวอย่าง 2 ชั่วโมง เพื่อหาค่าเฉลี่ยปริมาณสารไอโอดีนในปัสสาวะของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับทำแบบคัดกรองพัฒนาการของเด็กเพื่อวัดพัฒนาการของเด็ก จัดเตรียมเมนูอาหารเสริมไอโอดีนให้กับเด็กรับประทาน รวมไปถึงทดสอบความพึงพอใจของเด็กในการรับประทานเมนูอาหารเสริมเมนูอาหารที่จัดให้

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

ธาตุไอโอดีน หมายถึง แร่ธาตุปริมาณน้อยที่ร่างกายต้องการมีความจำเป็นในการสร้างฮอร์โมนของต่อมธัยรอยด์ซึ่งทำให้การทำงานของร่างกายปกติ

โรคขาดสารไอโอดีน หมายถึง ภาวะที่ร่างกายได้รับสารไอโอดีนไม่เพียงพอกับความต้องการเป็นประจำซึ่งมีผลต่อการสร้างฮอร์โมนไทรอยด์ฮอร์โมนเกิดการเสียสมดุลในการควบคุมการทำงานของต่อมไทรอยด์ทำให้เกิดโรคคอพอกและกลุ่มอาการแสดงอื่นๆ ทั้งร่างกายและจิตใจ

เมนูอาหาร หมายถึง อาหารที่จัดเตรียมให้กับเด็กบริโภคที่มีการเสริมไอโอดีนในปริมาณที่เหมาะสมต่อความต้องการของเด็กตามหลักโภชนาการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาอบรมสั่งสอนแก่เด็กอายุระหว่าง 2-5 ปีใน ตำบลโพหนอง อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ

ระดับสารไอโอดีนในปัสสาวะของเด็กน้อยเกินไป หมายถึง ผลการตรวจปัสสาวะของเด็กมีสารไอโอดีนต่ำกว่า 100 ไมโครกรัม/ลิตร ถือว่าเด็กนั้นขาดสารไอโอดีน

ระดับสารไอโอดีนในปัสสาวะของเด็กปกติ หมายถึง ผลการตรวจปัสสาวะของเด็กมีสารไอโอดีน 100 -200 ไมโครกรัม/ลิตร ถือว่าเด็กได้รับสารไอโอดีนเพียงพอ

ระดับสารไอโอดีนในปัสสาวะของเด็กมากเกินไป หมายถึง ผลการตรวจปัสสาวะของเด็กมีสารไอโอดีน 200-299 ไมโครกรัม/ลิตร ถือว่าหญิงเด็กนั้นได้รับสารไอโอดีนมากเกินไป

ระดับสารไอโอดีนในปัสสาวะของเด็กมากเกินไป หมายถึง ผลการตรวจปัสสาวะของเด็กมีสารไอโอดีนเกินกว่าหรือมากกว่า 300 ไมโครกรัม/ลิตร ถือว่าเด็กได้รับสารไอโอดีนมากเกินไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบภาวะการขาดสารไอโอดีนสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ทราบพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ทราบความสัมพันธ์ของการสารไอโอดีนกับกลุ่มพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง
4. ทราบความพึงพอใจในสูตรอาหารเสริมไอโอดีนที่จัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. เสนอแนวทางการจัดเตรียมสูตรอาหารเพื่อป้องกันการขาดไอโอดีนสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก